

Rekordkapcsolattól a szemantikus kapcsolatig

a Petőfi Irodalmi Múzeum
személynévtére és az értelemmel
teli világháló

Hubay Miklós

Petőfi Irodalmi Múzeum

2019. augusztus 29.

Mi az, hogy személynévtér?

- Személynevek besorolási állománya (authority file)
- Elemei beemelhetők a leíró rekordokba (100, 600, 700, 706, 707, 709, stb.)
- **A tárgyleírástól függetlenül építjük a személynévteret!**
 - Nyomtatott források bedolgozása: hiteles, ellenőrzött, adatgazdag
 - Használja a tárgyleírási folyamat is → a teljes névállomány együtödéhez kapcsolódnak leíró rekordok
- Önmagában is értékes → külön OPAC-ja van
- A Magyar Nemzeti Névtér személynévterének alapja
- Nyilvánosan hozzáférhető (OAI, Z39.50)
 - <https://pim.hu/hu/kozkins-nyilatkozat>

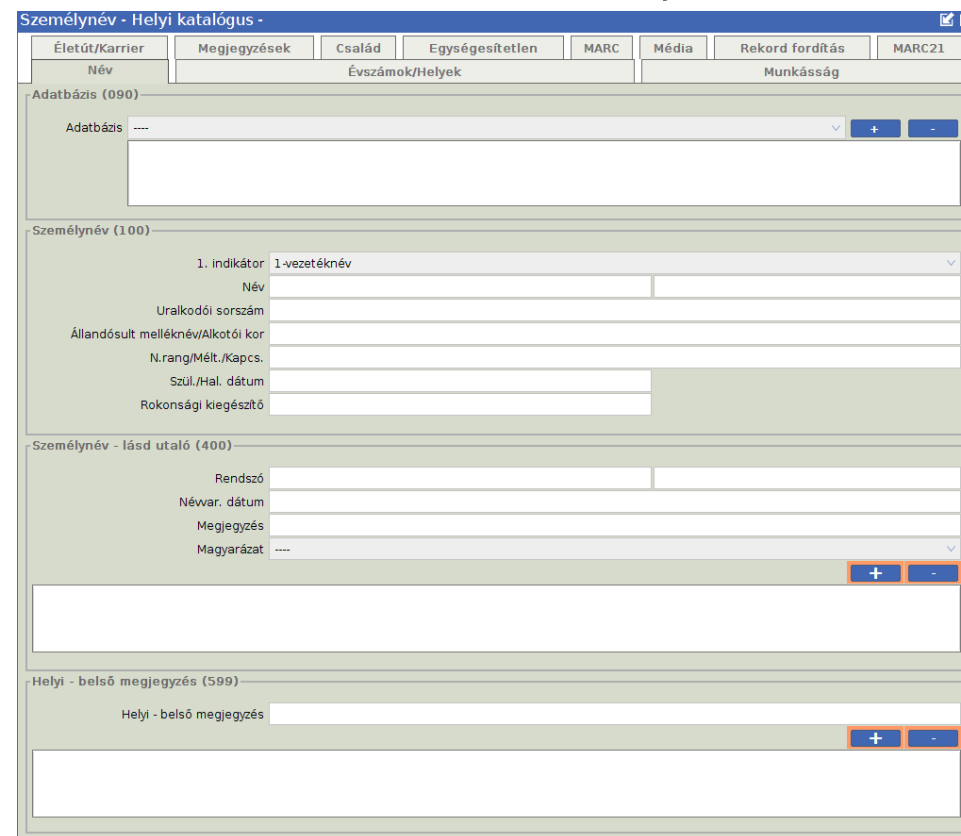
*Felelős:
Mészáros Tibor (PIM)*

„...adatgazdag rekordok”

Hagyományos személynév authority űrlap:

- személynév – almezőekkel (100)
- lásd utaló – almezőekkel (400)
- belső megjegyzés
- nyilvános megjegyzés
- ...

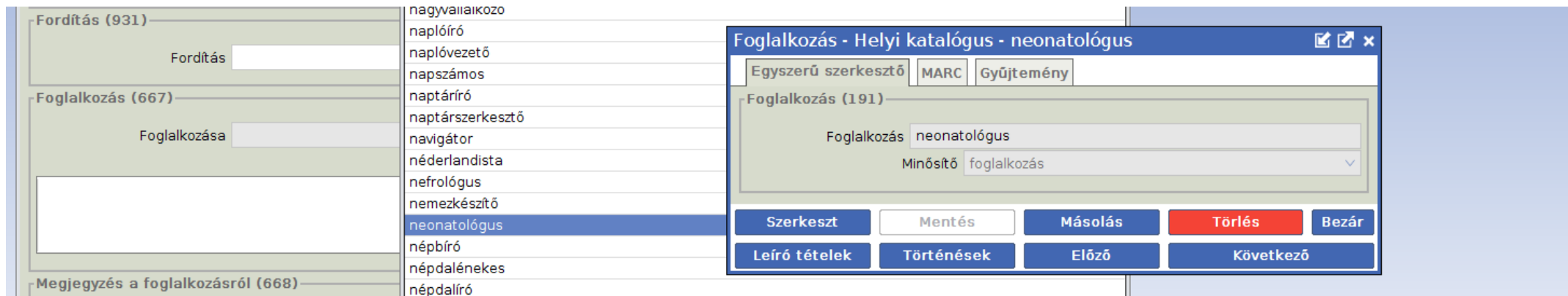
PIM személynév authority űrlap: kb. 40 hívójel

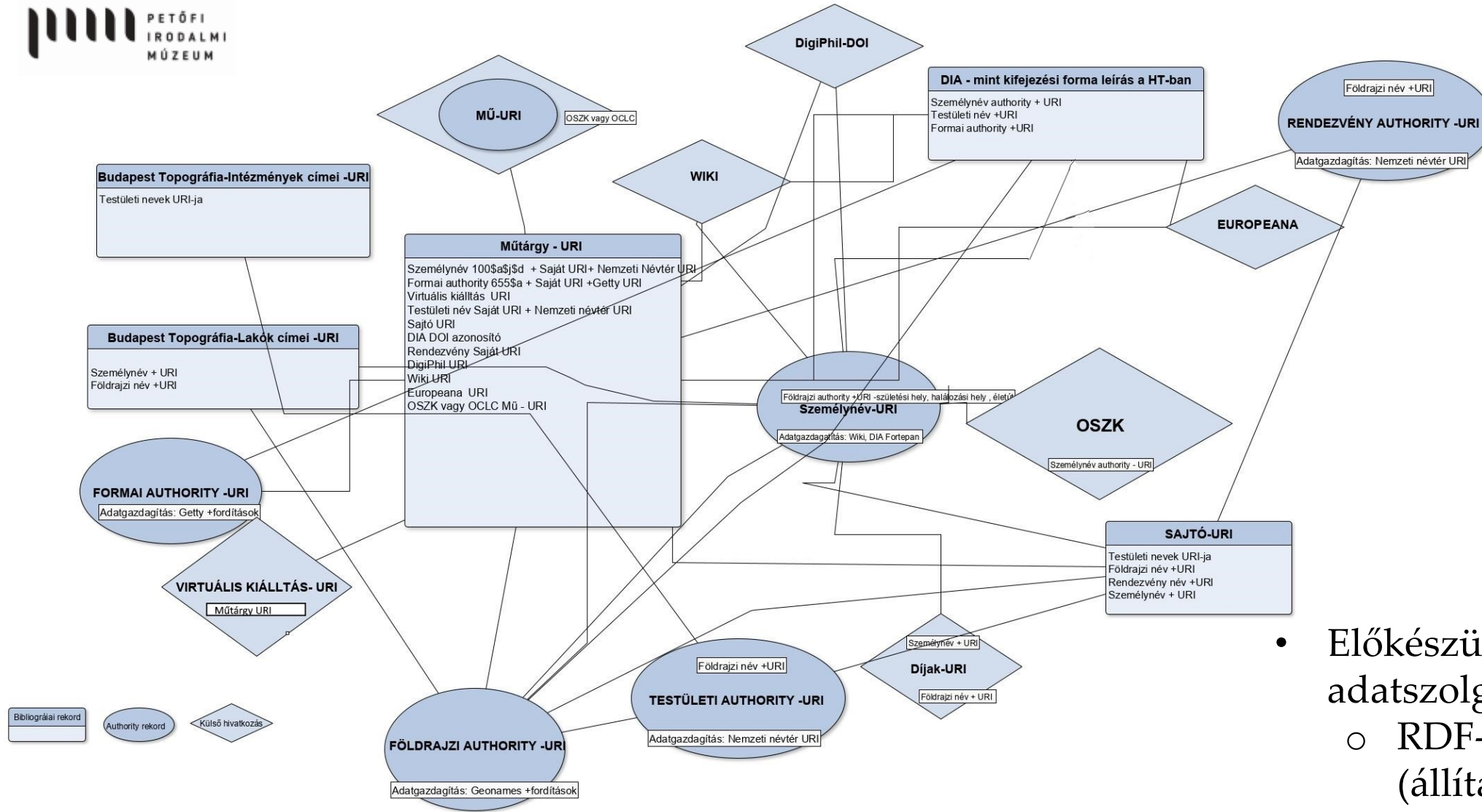
- Adateltérések jelzése
- Egymást hitelesítő adatok:
 - születés éve \leftrightarrow diploma/házasságkötés éve
 - felszentelés éve \leftrightarrow házasságkötés/gyermek
 - foglalkozás \leftrightarrow egyetem

Authority-nak authority-ja

- Földrajzi nevek
- Adatforrások (rövidítés, forrás típusa, bibliográfiai adatai, tárgyszavai)
- Foglalkozásnevek (és minősítőik)
- Díjak
- Családi kapcsolatok (más személyekkel; kétirányú, félautomata minősítés)

The screenshot displays a library catalog interface. On the left, a sidebar lists various professions: Fordítás (931), Foglalkozás (667), and Megjegyzés a foglalkozásról (668). The 'Foglalkozás (667)' section is expanded, showing a list of professions including nagyvállalkozó, naplóíró, naplóvezető, napszámos, naptáríró, naptárszerkesztő, navigátor, néderlandista, nefrológus, nemezkészítő, **neonatólógus**, népbíró, népdalénekes, and népdalíró. The 'neonatólógus' profession is highlighted. On the right, a detailed view of the 'Foglalkozás - Helyi katalógus - neonatólógus' is shown. This view includes a search bar with 'Egyszerű szerkesztő', 'MARC', and 'Gyűjtemény' tabs. Below the search bar, the 'Foglalkozás (191)' section is expanded, showing the profession 'neonatólógus' and its 'Minősítő' (neonatólógus). At the bottom of the detailed view, there are buttons for 'Szerkeszt', 'Mentés', 'Másolás', 'Törlés', 'Bezár', 'Leíró tételek', 'Történekek', 'Előző', and 'Következő'.

- Előkészülés a szemantikus adatszolgáltatásra
 - RDF-adatszerkezet (állítások)
 - URI-k
- Külső hivatkozások
- Gráfalapú megjelenítés

Adattisztítás, adatgazdagítás

- személynév
- testületi név
- tárgyszó (sajátosan múzeumi állományok)
 - anyag
 - műfaj
 - technika
 - megnevezés
- egységesítési, adattisztítási munkák
- „kiürült” rekordok törlése
- átfedések megszüntetése
- többnyelvűsítés
- felkészítés linked data-konverzióra

Kis életrajz
Kis színdarab
Kis történet
Kisenciklopédia
kísérőkártya
kísérőlevél
kísérőtanulmány
(kísérőtanulmány Szenczi Molnár Albert zsol...
kisesszék
kisesszék, versek
Kisfilm-novella
kismonográfia
kismonológok
kisnovellák
kisnyomtatvány
(kisprózák)
kisprózák
Kisprózák, tanulmányok
Kisprózák, tanulmányok, verselemzések

Projektfelelős:
Hubay Miklós (PIM)
Mogyorósi Zoltán (PIM)

Kapcsolat a GETTY tezaurusz kifejezéseivel

```
select distinct ?s ?label
where {
  ?s gvp:parentString ?o .
  ?s rdfs:label ?label
  filter contains(?o,"Materials (hierarchy name)")
  FILTER(langMatches(lang(?label),"en"))
}
order by ?label
```

Huntéka-ID	Huntéka deskriptor	Getty URI	Getty kifejezés
799907	bambusz	http://vocab.getty.edu/aat/300011873	bamboo (material)
791499	bambusznád	http://vocab.getty.edu/aat/300011873	bamboo cane (material)
799852	báránybőr	http://vocab.getty.edu/aat/300193374	sheep skin
1720459	baritált papír	http://vocab.getty.edu/aat/300127335	baryta paper
791346	bársony	http://vocab.getty.edu/aat/300133711	velvet (fabric weave)
796157	batiszt	http://vocab.getty.edu/aat/300183634	batiste
827105	biszkvit	http://vocab.getty.edu/aat/300242297	biscuit porcelain (material)
793372	borostyán	http://vocab.getty.edu/aat/300012934	amber (fossil resin)
791395	bőr	http://vocab.getty.edu/aat/300011845	leather
795401	briliáns	http://vocab.getty.edu/aat/300206358	brilliant cut
791899	brokát	http://vocab.getty.edu/aat/300227779	brocade (textile)
791523	bronz	http://vocab.getty.edu/aat/300010957	bronze (metal)

Böngészés - Anyag - 322 [1 - 19] - Helyi katalógus (Kiválasztott elemek: 1) ✕

ANYAG
acél
acélhuzal
agyag
agyag, égetett
agyag, festett
agyag, vörösre festett
akril
alabástrom
alpakka
alumínium
alumínium, aranyozott
alumínium, bronzozott
alumínium ötvözet
alumínium, zománcozott
alumíniumlemez
arany
aranyfonál
aranyozott ezüst
aranyozott réz

Ugrás

Anyag - Helyi katalógus - arany ✕

Egyszerű szerkesztő	Rekord fordítás	MARC21
		*Német
*Német	*Angol	
Anyag (157)		
Anyag - arany	Gold	
<div> <div>Szerkeszt</div> <div>Mentés</div> <div>Másolás</div> <div>Törlés</div> <div>Bezár</div> </div> <div> <div>Leíró tételek</div> <div>Történések</div> <div>Előző</div> <div>Következő</div> </div>		

[Back to results](#)

3/76

Labeled

MARCXML

LIDO

 Download

Object description: bútor

Object name: Íróasztal

Literary aspect: Szigligeti Ede (1814-1878)

Date of creation /publication: XIX. század

Material: fa

Size: hossz: 90,5 cm
mag: 168 cm
szel: 79 cm

Subject: íróasztal

Object type: relikvia

Keresőoptimalizálás (SEO) az online katalógus felületén

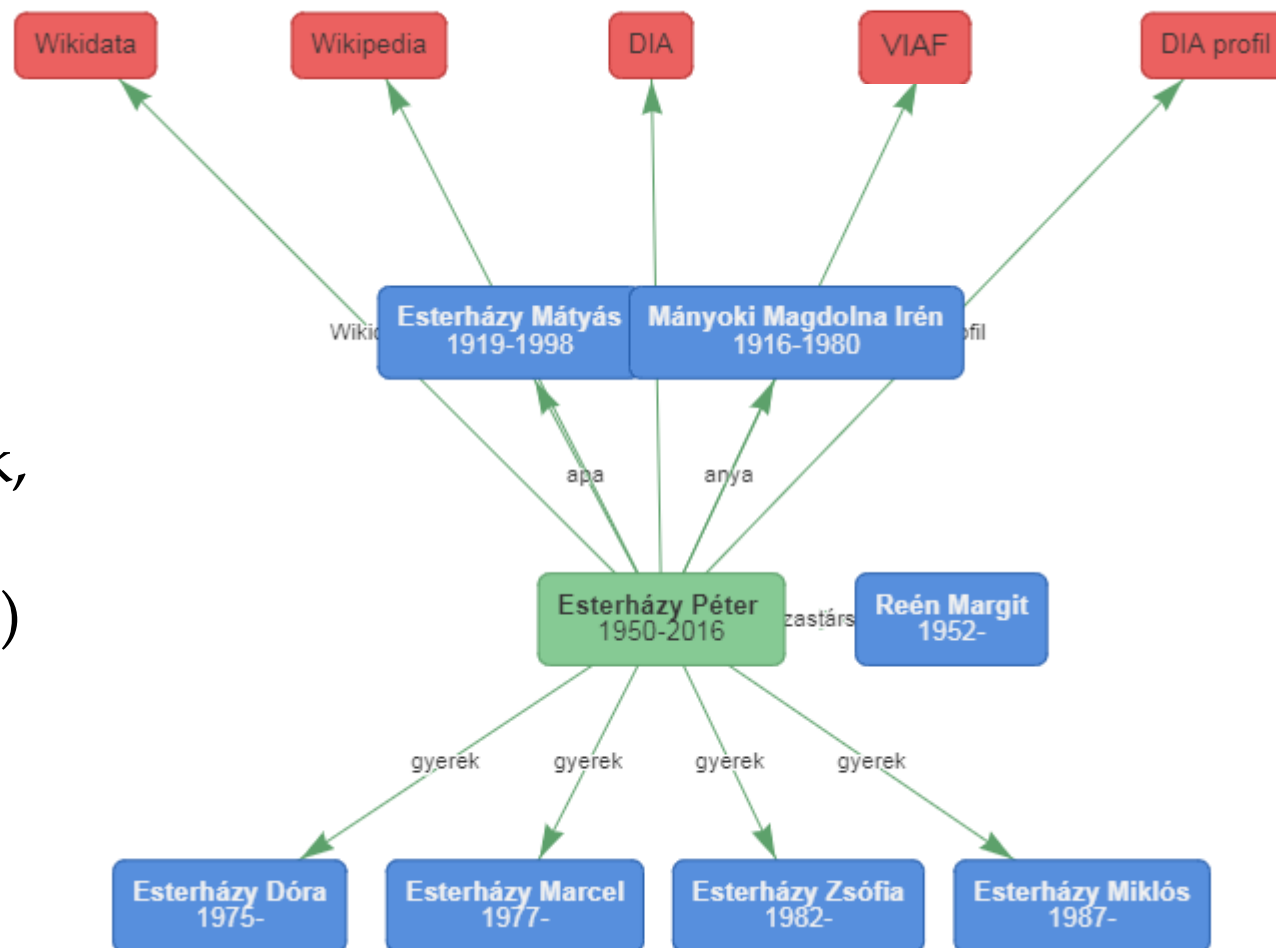
- Az oldal személyről szól
- Schema.org-jelölők
 - Microdata
 - RDFa (jelenleg)
 - JSON-LD (gyorsabb, könnyen vizualizálható)
- Mintarekord, minden adatelem felcímkézve → sablon
- Ellenőrzés: **Google Structured Data Testing Tool** (strukturált adatok tesztelőeszköze)

*Projektfelelős:
Mohay Anikó (PIM)*

Látható kapcsolatok

- **JSON**-meghajtású vizualizációs megoldások
- **Csomópontok** (MARC-rekordok, külső hivatkozások)
- **Élek** (viszonyok a dolgok között)

Projektfelelős:
Mohay Anikó (PIM)
Szabó Mihály (Qulto)

WIKIPÉDIA

WIKIMEDIA
COMMONS

WIKIDATA

*Projektfelelős:
Hubay Miklós (PIM)*

Hivatkozás a névtérből a Wiki-univerzumra

Márai Sándor

Adatbázis: Magyar életrajzi index (Név); Magyar családtörténeti adattár; Magyar Emigráns Írók és Műveik; Díjazottak; Budapest topográfia/Lakók

Egységesített név: Márai Sándor

Nemesi előnév: márai

Főnemesi rang: nemes

Születés/Halálozás: 1900-1989

Névvariáns: Grosschmid (névvariáns) ; Caliban (álnév) ; (-ny); (m); (m. s.); m. s.; M. S.; M-i S-r; Salamon Ákos (álnév) ; Candidus (álnév) ; Ulysses (álnév) ; Candidus; Ulysses

Foglalkozás: író (foglalkozás) ; költő (foglalkozás) ; újságíró (foglalkozás)

Születési hely: Kassa

Születési megye: Abaúj-Torna vm.

Pontos születési dátum: 1900. IV. 11.

Halálozási hely: San Diego

Halálozási ország: USA, California

Pontos halálozási dátum: 1989. II. 21.

Életút időpontjai: Budapest, 1923. IV. 17. (házasságkötés)

Tanulmányok/Karrier: PPT, jog - Frankfurt - Lipcse - Berlin - Univ. de Paris (Sorbonne), filozófia és újságírás
1951-68: SZER külső munkatársa

Tagság: Magyar Újságírók Szövetsége

Lakhely: 1919-: Németország, 1923-28: Franciaország, 1948-: Svájc, 1950-52, 1967-: Olaszország, 1952-67, 1980-: USA

▼ Rokoni kapcsolatok:

▼ Díj:

▼ Megjegyzés:

▼ Adatok forrása:

▲ Wiki:

856 — 3 Wikidata
u <http://www.wikidata.org/entity/Q36951>

856 — 3 Wikipedia
u https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1rai_S%C3%A1ndor

URL: <http://www.wikidata.org/entity/Q36951>
https://hu.wikipedia.org/wiki/M%C3%A1rai_S%C3%A1ndor

Hivatkozás a Wiki-univerzumból a névtérre

Wikidata-elemben:

PIM authority ID	 PIM64534	 edit
	▼ 0 references	+ add reference
P3973-es reláció		+ add value

Wikipédia-szócikkben:

Nemzetközi katalógusok

WorldCat • VIAF: 17266902 • OSZK: 00000000326 • PIM: PIM64534 • CCN: n88621768 • ISNI: 0000 0001 2122 348X • GND: 118730789 • LIBRIS: 254107 • SUDOC: 030431042 •
NKCS: jn19990210417 • BNF: cb121846555 • ICCU: 00948 • BNE: XY18631 • BIBSYS: 90617704

Adatjavítás, ellenőrzés

```
SELECT DISTINCT ?item ?itemLabel ?pim
?linkcount WHERE {
  ?item wdt:P3973 ?pim .
  ?item wikibase:sitelinks ?linkcount .
  SERVICE wikibase:label { bd:serviceParam
wikibase:language "hu,en". }
}
ORDER BY DESC (?linkcount)
```

**PIM-azonosítóval
rendelkező Wikidata-
elemek aktuális száma:**

10275 találat 6635 ms alatt

item	itemLabel	pim	linkcount
Q wd:Q41309	Liszt Ferenc	PIM101869	112
Q wd:Q17455	Neumann János	PIM66270	99
Q wd:Q83326	Bartók Béla	PIM44552	91
Q wd:Q47755	Kertész Imre	PIM60770	91
Q wd:Q12908	Soros György	PIM70319	87
Q wd:Q57641	Orbán Viktor	PIM116456	83
Q wd:Q131706	Mária Terézia magyar királynő	PIM178015	83
Q wd:Q81219	Petőfi Sándor	PIM67655	80
Q wd:Q482931	Puskás Ferenc	PIM121888	79
Q wd:Q155786	Gábor Dénes	PIM55518	77
Q wd:Q131545	Harry Houdini	PIM172873	77
Q wd:Q180468	Szent-Györgyi Albert	PIM71382	72
Q wd:Q173746	Erdős Pál	PIM52895	70
Q wd:Q6733	Teller Ede	PIM72652	68
Q wd:Q177917	Nagy Imre	PIM65955	65
Q wd:Q183250	Polgár Judit	PIM121615	64
Q wd:Q78494	Arthur Koestler	PIM61320	62
Q wd:Q151523	Lukács György	PIM63728	62
Q wd:Q76343	Habsburg Ottó	PIM57021	62
Q wd:Q57467	Áder János	PIM42020	60
Q wd:Q78481	Zsigmondy Richárd	PIM75459	59
Q wd:Q117144	Horthy Miklós	PIM58441	58

Adatjavítás, ellenőrzés

Milyen Wikipédia-szócikkekben nincs Nemzetközi katalógusok sablon?

(a javítás feltétele, hogy létezzen Wikidata-elem!)

(lekérdezés a PetScan eszközzel – petscan.wmflabs.org)

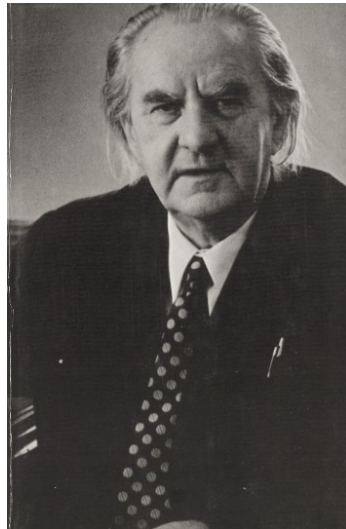
Hol szerepel két PIM-es azonosító?

(ellenőrzés a gyűjteménykezelő rendszerben is!)

(SPARQL-lekérdezéssel a Wikidata endpointon keresztül – query.wikidata.org)

Az adatok felhasználása - példa

Évforduló-naptár:
naponta változó
tartalom


```
SELECT ?entityLabel (YEAR(?date) as ?year) ?art
WHERE
{
    BIND (MONTH(NOW())) AS ?nowMonth)
    BIND (DAY(NOW())) AS ?nowDay)
    ?entity wdt:P3973 ?pim .
    ?entity wdt:P569 ?date .
    ?art schema:about ?entity .
    ?art schema:isPartOf <https://hu.wikipedia.org/> .
    FILTER (MONTH(?date) = ?nowMonth && DAY(?date) =
?nowDay)
    SERVICE wikibase:label {
        bd:serviceParam wikibase:language "en" .
    }
}
ORDER BY DESC (?year)
```

Köszönjük a figyelmet!

Az előadást összeállította és a szakmai
projekteket megvalósította:

Bánki Zsolt (banki@pim.hu)

Hubay Miklós (hubaym@pim.hu)

Mészáros Tibor (meszarost@pim.hu)

Mogyorósi Zoltán (mogyorosiz@pim.hu)

Mohay Anikó (mohaya@pim.hu)